

Lehdistötiedote

Luxemburg, 27. huhtikuuta 2021

Tilintarkastustuomioistuimen ensimmäinen katsaus aiemmin tutkimattomalla alalla: riskit ja haasteet, jotka liittyvät EU:n ulkopuolisilta mailta EU:lle ja sen joillekin jäsenvaltioille tulevaan rahoitukseen

Useat EU:n ulkopuoliset maat maksavat rahoitusosuuksia EU:lle ja sen jäsenvaltioille. Näiden rahoitusosuuksien hallinnointiin liittyy riskejä, joista osa on seurausta brexististä. Tilannetta kuvataan tänään julkaistavassa Euroopan tilintarkastustuomioistuimen katsauksessa, jossa käsitellään ensimmäistä kertaa kattavasti tätä vähän tunnettua aihetta. Euroopan vapaakauppa-alueen (EFTA) valtiot maksavat rahoitusosuuksia myös suoraan tietyille EU:n jäsenvaltioille. Tämä tapahtuu osana EFTA-valtioiden ja EU:n välisiä yleisiä järjestelyjä, jotka on neuvoteltu siinä yhteydessä, kun näille maille on myönnetty pääsy EU:n sisämarkkinoille. Mainittujen rahoitusosuuksien osalta on haasteellista varmistaa, että ne vastaavat etuja, joita koituu sisämarkkinoille pääsystä. Lisäksi haasteena on varmistaa, että rahoitusosuuksien avulla täydennetään EU:n toimia siten, että samalla rajoitetaan päällekkäisen rahoituksen riskiä.

Noin yksi prosentti EU:n tuloista on peräisin 18:n EU:n ulkopuolisen maan maksamista rahoitusosuuksista. Nämä rahoitusosuudet olivat kaikkiaan noin seitsemän miljardia euroa kaudella 2014–2019. Suurimpia osuuksia maksoivat Sveitsi ja Norja (kumpikin 2,2 miljardia euroa), Turkki (1,3 miljardia euroa) ja Israel (1,0 miljardia euroa). Maksamiensa rahoitusosuuksien vastineeksi EU:n ulkopuoliset maat saavat osallistua EU:n ohjelmiin ja toimiin, kuten Horisontti 2020 -puiteohjelmaan tai Erasmus+ -ohjelmaan. Näiden EU:lle suoraan maksettavien rahoitusosuuksien lisäksi neljä EFTA-valtiota (Islanti, Liechtenstein, Norja ja Sveitsi) maksavat vuosittain keskimäärin 0,5 miljardia euroa suoraan joillekin EU:n jäsenvaltioille. Maksujen tarkoituksena on täydentää EU:n koheesipolitiikkaa vähentämällä sosiaalisia ja taloudellisia eroja EU:ssa ja ETA-alueella.

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen katsauksen keskeiset tiedot. Katsaus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

“Katsauksessa pyritään tarjoamaan kattava kuva EU:n ulkopuolisten maiden EU:lle ja joillekin sen jäsenvaltioille suoraan maksamista rahoitusosuuksista, jotka muodostavat pitkälti tutkimattoman alan”, toteaa katsauksesta vastaava Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen François-Roger Cazala. “Katsauksessamme valotetaan ensimmäistä kertaa näihin rahoitusosuuksiin ja niiden hallinnointiin liittyviä haasteita, joita EU kohtaa.”

Yhtenä haasteena on edistää läpinäkyvyyttä ja tilivelvollisuutta suuren yleisön ja budjettiviranomaisten eduksi säännöllisen ja yksityiskohtaisen raportoinnin avulla, josta käyvät ilmi kunkin EU:n ulkopuolisen maan rahoitusosuudet kuhunkin EU:n ohjelmaan tai toimeen.

Toisena keskeisenä lyhyen aikavälin haasteena on tarkastajien mukaan brexitin vaikutus EU:n ulkopuolisten maiden EU:lle maksamiin rahoitusosuuksiin. Brexitin johdosta EU:n ulkopuolisten maiden rahoitusosuudet tulevat yleisesti kasvamaan, sillä se vaikuttaa yksittäisten rahoitusosuusien laskentaan.

Tarkastajat korostavat myös haasteita, joita liittyy EFTA-maiden joillekin EU-jäsenvaltioille (ei siis EU:n talousarvioon) suoraan maksamiin rahoitusosuuksiin, joita EU:n toimielimet eivät voi suoraan valvoa. Näitä rahoitusosuuksia voidaan pitää vastineena EFTA-maiden osallistumiselle EU:n sisämarkkinoihin. Rahoitusosuuksista käytävissä neuvotteluissa otetaan jossakin määrin huomioon edut, joita asianomaiset valtiot saavat osallistumisestaan sisämarkkinoihin, mutta kokonaisrahoitusosuudet perustuvat poliittiseen yhteisymmärrykseen, eikä niiden laskentaan sovelleta erityistä menetelmää. EU:n haasteena on varmistaa näiden maiden kanssa tulevaisuudessa käytävissä neuvotteluissa, että rahoitusosuudet vastaavat etuja, joita maat saavat EU:n sisämarkkinoille pääsystä.

Joillekin EU-jäsenvaltioille suoraan maksettavien rahoitusosuusien täytäntöönpanosta voidaan todeta, että käytössä on kaksi erillistä lainsäädäntökehystä ja erilliset hallinnointi- ja raportointijärjestelyt sekä sisäisen valvonnan järjestelyt ja tarkastusjärjestelyt (Norjan/ETA:n avustuksille ja Sveitsin rahoitusosuuksille laajentuneessa EU:ssa). Rahoitusosuudet täydentävät EU:n koheesiopoliittikkaa, joka perustuu kolmanteen, erilaiseen sääntely- ja menettelykehykseen. Joissakin jäsenvaltioissa on siis käytössä kolme erilaista hallinnointijärjestelyä, joilla pyritään samankaltaisiin toimintapoliittisiin tavoitteisiin. Kolmen hallinnointijärjestelyn monimutkaisen rinnakkaiselon suurin haaste on vastata vaikuttavan koordinoinnin tarpeeseen, maksimoida täydentävyys ja rajoittaa toimien päällekkäisen rahoituksen riskiä.

Taustaa

Tilintarkastustuomioistuin analysoi taloudellista katsausta varten kautta 2014–2019. Katsauksessa käsitellään EU:n ohjelmiin ja toimiin maksettuja rahoitusosuuksia käyttäen esimerkkeinä Horisontti 2020 -puiteohjelmaa ja Erasmus+ -ohjelmaa (joihin kohdentuvat suurimmat ohjelmiin suunnattavat rahoitusosuudet). Lisäksi käsitellään EFTA-maiden joillekin EU-jäsenvaltioille suoraan maksamia rahoitusosuuksia (joihin liittyvät määrät ovat huomattavia). Katsauksessa perehdytään myös suoraan jäsenvaltioille osoitettuihin rahoitusosuuksiin – ETA:n/Norjan avustuksiin ja Sveitsin rahoitusosuuteen.

EU:n talousarvion kaudella 2014–2019 rahoitusosuuksia maksaneet 18 EU:n ulkopuolista maata olivat Euroopan vapaakauppajärjestön (EFTA) jäsenvaltiot (Islanti, Liechtenstein, Norja ja Sveitsi), EU:n ehdokasmaat (Albania, Montenegro, Pohjois-Makedonia, Serbia ja Turkki), mahdolliset ehdokasmaat (Bosnia ja Hertsegovina sekä Kosovo), Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvat maat (Armenia, Georgia, Israel, Moldova, Tunisia ja Ukraina) sekä Färsaaret.

Kyseessä ei ole tarkastuskertomus vaan katsaus, joka perustuu erityisesti tätä tarkoitusta varten joulukuuhun 2020 mennessä kerättyihin julkisiin tietoihin.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen katsaus *EU:n ulkopuolisilta mailta EU:lle ja jäsenvaltioille tuleva rahoitus* on saatavilla tilintarkastustuomioistuimen sivustolla eca.europa.eu 23:lla EU:n kielellä.

Lehdistö – yhteydenotot

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lehdistöpalvelu: press@eca.europa.eu